

Diplommodulet: Tidlig indsats i dagtilbud i de første leveår for børn i udsatte positioner

1000-dages-programmet – en bedre start på livet

Indhold

01. Forord v. Anne Bust, Dagtilbudschef
02. Baggrund og indhold
03. Krav til kompetenceudviklingen
04. Diplommodul: Tidlig indsats i dagtilbud i de første leveår for børn i udsatte positioner
05. Tidsplan
06. Læringsmål for den studerende
07. Aktionslæring

01. Forord v. Anne Bust, Dagtilbudschef

Som en del af "1000 dages programmet – en bedre start på livet", er der på finansloven blevet afsat puljemidler til kompetenceløft af pædagoger og pædagogiske assistenter i vuggestuen og dagplejen. Målet er at blive endnu bedre til at styrke trivsel, udviklings- og læringsmuligheder hos børn fra udsatte og sårbare familier, gennem pædagogiske indsatser i de første 1000 dage i børnenes liv.

I Horsens kommune har vi høje ambitioner på dagtilbudsområdet, og ønsker at gøre endnu mere for de, af vores børn, der vokser op i udsatte og sårbare familier. Derfor søgte vi en andel af midlerne. Som et led i forebyggelsesstrategien (Bilag 1) i Horsens kommune, har vi allerede et særligt fokus på børnenes første leveår, hvor vi ønsker at sætte ind helt fra start. Vi arbejder i kommunen bredt på at møde alle børn med positive forventninger, og tilpasse forventningerne til det enkelte barn. Vores ambitioner er at sikre at alle børn har en tryk tilknytning til sine forældre og andre omsorgspersoner, og at de udvikler grundlæggende livsduelighed i de første 1000 dage.

For puljemidlerne vil vi derfor i løbet af 2021 sende 60-70 pædagoger og pædagogiske assistenter, fra vuggestuen og dagplejen, afsted på 5-dages læringsforløb og diplomuddannelser. Derved kan vi sammen klæde vores dagtilbud på, så vi kan blive endnu bedre til at ændre vores mindste børns livsbane.

Udover den planlagte efteruddannelse af pædagogisk personale i dagtilbuddene, har vi i forbindelse med 1000-dages programmet igangsat yderligere initiativer i 2020-2021. Herunder ansættelse af flere pædagoger i dagtilbud med mange 0-2årige fra sårbare familier, flere sundhedsplejebesøg, besøg af dagtilbudspædagoger i hjemmet, tilbud om forældrekurser, samt nye tiltag og samarbejdsgrupper i forbindelse med overgangen mellem hjem og vuggestue.

Ambitionen er at efteruddannelsesforløbene vil blive en del af en større indsats, der tilsammen vil forbedre vilkårene for vores mest sårbare børn, såvel som for deres legekammerater i vuggestuen og dagplejen.

Anne Bust
Dagtilbudschef

02. Baggrund og indhold

Formålet med 1000-dagesprogrammet er via en bred indsats at hjælpe de børn og familier fra sårbare og udsatte positioner i de første 1.000 dage af barnets liv gennem de tre mest centrale arenaer for det lille barn. Herunder indsatser i hjemmet, øget sundhedsplejeindsats, samt ansættelse af flere pædagoger i dagtilbud med mange 0-2-årige børn fra sårbare familier og efteruddannelse af pædagoger, pædagogiske assistenter i daginstitutioner og dagplejere i forhold til sårbare børns første 1.000 dage.

Forskning viser, at mange grundlæggende kompetencer udvikles i barnets første 1.000 dage. Allerede i vuggestuealderen ses signifikante forskelle i børns sociale, emotionelle, sproglige og tidlige matematiske kompetencer. Ved 3-årsalderen og igen ved skolestart er kompetenceforskellene helt op til to år mellem de svagest stillede børn og gennemsnittet. Og forskellen er den samme op gennem skoletiden. Et styrket fokus på børn i udsatte positioners første 1.000 dage kan være med til at mindske disse forskelle.

Samtidig viser forskning, at det pædagogiske personales kompetencer er blandt de mest betydningsfulde faktorer ift. at løfte børn i udsatte positioner i dagtilbud. Dog findes der ikke eksempler på kompetenceudvikling til pædagogisk personale, der arbejder med børn i sårbare og udsatte positioners første år.

Formålene med både diplommodul og læringsforløb er samlet set:

- At skærpe og styrke det pædagogiske personales kompetencer i arbejdet med børn i udsatte positioner i deres første 1.000 dage
- At styrke personalets viden om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i de første 1.000 dage, samt tværfagligt samarbejde, stimulerende læringsmiljøer og forældresamarbejde.
- At bidrage til, at arbejdet med børn i udsatte positioner i deres første 1.000 dage ses i en bredere sammenhæng med arbejdet med læring og udvikling i *den styrkede pædagogiske læreplan*.

03. Krav til kompetenceudviklingen

Børne- og undervisningsministerier har formuleret en række krav til kompetenceudviklingsforløbet for ledere og medarbejdere i "*Ramme for udmøntningen af kompetenceudviklingsinitiativet i 1000-dages programmet*". Herunder er der beskrevet en række pejlemærker for indhold og form, som Styrelsen har sat som en fælles retning for realiseringen af 1000-dages-programmet "*En bedre start på livet*".

Herudover er der mulighed for at arbejde med lokale toninger. Rammesætningen for kompetenceudviklingen vil således også tage udgangspunkt i rammesætningen for Horsens Kommunes børne- og ungepolitik.

Eksempelvis inddrages:

- En sammenhængende børne- og unge politik
- Læring, trivsel og personlig mestring
- Professionelle læringsfællesskaber (PLF)

Før/under/efter

For at sikre størst muligt udbytte af kompetenceudviklingsforløbene og den bedst mulige kobling til den lokale praksis, skal forløbene understøttes af lokale strukturer, der tilrettelægges ud fra en **20-30-50 struktur**.

I de 20% ligger fokus på forberedelsen FØR start af undervisningen, de 30% består af UNDER læringsforløbet, herunder opgaver mellem undervisningsgangene, og slutteligt er de 50% forbeholdt kommunal og lokal forankring i praksis – tiden EFTER undervisningen. Både UNDER og EFTER, vil deltagerne have mulighed for at kontakte konsulenterne ved Tværgående Enhed for Læring for sparring.

Det er vigtigt, at processen starter med intentionalt, dvs. at lederne og medarbejderne har forventninger, er motiverede og har en god idé om, hvordan de og dagtilbuddet kan drage nytte af det, de skal lære. Efter kompetenceudviklingsforløbet er det vigtigt, at nogen efterspørger de nye kompetencer og efterspørger, at de viser sig i praksis. Ellers er det for fristende at glemme det lærte – eller for svært at omsætte.

Kompetenceudvikling i denne størrelsesorden skal ikke være en individuel affære, men noget vi forholder os til på et kollegialt niveau.

04. Diplommodul: Tidlig indsats i dagtilbud i de første leveår for børn i udsatte positioner

Diplommodulet har et omfang på 10 ECTS-points, og består i 7 undervisningsgange + vejledning og eksamen. Der veksles mellem holdundervisning, studiegruppeaktivitet samt undersøgelse og afprøvning i egen praksis. Det forventes, at deltagerne læser ca. 500 siders faglitteratur. Efter endt uddannelse, er der endvidere en forventning om at den nye viden og nye kompetencer forankres i egen praksis, samt deles med kollegaer indenfor dagtilbuddet. Det anbefales herunder at forankringsprocessen understøttes af faglige ledere før, under og efter undervisningen.

Kriterier for deltagerne

For deltage på diplommodulet, skal man være uddannet pædagog, og arbejde i dagplejen eller vuggestuen i Horsens kommune. Man skal være motiveret for at udvikle sin praksis ift. udsatte familier og børn, samt bidrage til videndeling med kollegaer, både indenfor og udenfor dagtilbuddet.

Indhold

Diplommodulet vil kvalificere den studerende til at kunne identificere og håndtere komplekse problemstillinger vedrørende sårbarhed og udsathed relateret til tidlig indsats for de yngste børn på grundlag af den styrkede pædagogiske læreplan.

Rammer

Diplommodul er tilrettelagt i en *aktionslæringsånd*. Dette betyder at undervisningsgangene er placeret, så der opstår 3 splitperioder, hvor deltagerne kan gå hjem i egen praksis, afprøve sin nye viden, for herefter at vende retur til undervisningen med erfaringer hjemmefra. Aktionslæring er lærerigt for deltageren, men også for den institution/det dagtilbud, der sender en medarbejder afsted. Med splitperioder mellem undervisningsgangene opstår der løbende små vidensdryp til kollegaer og ledelsen, hvilket beriger institutionen og samtidig sikre bedre vilkår for at deltagerne kan anvende sin nye viden i praksis (transfer).

UV	UV	SPLIT	UV	UV	SPLIT	UV	UV	SPLIT	UV
----	----	-------	----	----	-------	----	----	-------	----

Det praktiske

VIA University College står for undervisningen på læringsforløbet. Undervisningsdagene bliver afholdt på Campus Horsens i tidsrummet kl. 9.00 – 14.45, hvor der vil være fuld forplejning hele dagen. I vil en måned inden forløbets opstart modtage en mail med undervisningsplanen, litteratur mm.

En andel af puljemidlerne afsættes til **vikardækning**, og omfatter så vidt muligt den tid, personalet er væk fra dagtilbuddet i forbindelse med deltagelse i diplommodul (børnetimer) og deltagelse ved vejledning og prøver. Vikardækning af personalets tid til forberedelse og øvrig opfølgning er ikke omfattet af puljemidlerne. Dette vil i stedet forhandles lokalt.

Understøttelse

Ministeriet opfordrer til at der i forbindelse med diplommodul, er fokus på forankring i praksis, og videndeling på tværs af afdelinger og medarbejdere. Der opfordres til at deltagerne understøttes internt af deres ledelse i forhold til at forankre, forandre og videndele i det lokale dagtilbud, og at ledere og medarbejdere i den forbindelse gør brug af bl.a. *transferskemaer* (kan hentes på <https://tel.horsens.dk/KompetenceudviklingOgLaering>), for at kunne arbejde systematisk med transfer før/under/efter læringsforløbet.

I den forbindelse kan der også hentes værktøjer og inspiration i "Redskab til forankringsproces" på EMU.dk <https://emu.dk/dagtilbud/laereplanens-formaal-og-rammer/redskab-til-forankringsproces>.

Derudover vil Tværgående Enhed for Læring stå til rådighed, ved behov for ekstern understøttelse.

05. Tidsplan

Undervisning:

Dag 1 Uge 34 Ons. d. 25. aug.	Dag 2 Uge 34 Tors. d. 26. aug.	Praksis- opgave	Dag 3 Uge 37 Tors. d. 16. sep.	Dag 4 Uge 37 Fre. d. 17. sep.	Praksis- opgave	Dag 5 Uge 41 Tirs. d. 12. okt.	Dag 6 Uge 41 Ons. d. 13. okt.	Praksis- opgave	Dag 7 Uge 43 Man. d. 25. okt.
--	---	--------------------	---	--	--------------------	---	--	--------------------	--

Vejledning og eksamen:

Vejledning 1 Uge 43 Fre. d. 29. okt.	Vejledning 2 Uge 45 Ons. d. 10. nov.	Aflevering af den skriftlige del af eksamen Ons. d. 17. nov.	Den mundtlige del af eksamen d. 25. nov / 26. nov.
--	--	--	--

06 Læringsmål for den studerende

Kompetencemål

- Kan initiere udviklingsstøttende relationsarbejde med en særlig opmærksomhed på de yngste børns grundlæggende behov for, ret til samt mulighed for deltagelse, trivsel, læring og udvikling i fællesskabet
- Kan indgå i ressourceorienteret samarbejde med kollegaer, forældre og tværprofessionelle instanser både forebyggende og ved målrettede, helhedsorienterede indsatser i forhold til børn og familier i udsatte positioner
- Kan indgå i samarbejde omkring det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse med en særlig opmærksomhed på familiens deltagelsesmuligheder samt deltagerforudsætninger

Vidensmål

- Har viden om resiliens og sårbarhed, indsigt i risiko- og beskyttelsesfaktorer samt socioøkonomiske- og kulturelle in- og eksklusionsmekanismer i arbejdet med de yngste børn fra familier i udsatte positioner
- Har indsigt i teorier og viden om barnets udvikling, tilknytning, relationer og samspil i de tidlige år med betydning for chancelig-hed og deltagelsesmuligheder gennem livet
- Kan reflektere over relationsarbejdets forebyggende og udviklingsstøttende funktion i arbejdet med børn og forældre fra familier i udsatte positioner

Færdighedsmål

- Kan iagttage, analysere, begrunde og udvikle særlige trivsels- og udviklingsfremmende metoder og indsatser for de yngste børn, individuelt og i børnegruppen
- Kan anvende erfaring, viden og teorier til belysning af roller og positioners betydning samt håndtering af dilemmaer forbundet med samarbejdet omkring de yngste børn i udsatte positioner
- Kan i samarbejde med leder og kolleger tilrettelægge et forebyggende og inkluderende pædagogisk læringsmiljø af høj kvalitet, der medtænker barnets og familiens perspektiver og situation
- Kan indgå i og skabe rammer for forældresamarbejde i forhold til de yngste børn i udsatte positioner

09 Aktionslæring

Der er lagt op til, at UNDER-forløbet (de 30%) køres som et aktionslæringsforløb. Det giver mulighed for, at vi imellem undervisningsdagene kan gå på opdagelse i egen praksis og afprøve noget af det indhold, den viden og de metoder, som vi bliver præsenteret for på kompetenceudviklingsforløbet.

Aktionslæring handler om at skabe en forbedret pædagogisk praksis på baggrund af ny viden og en hypotese om dagtilbuddets udviklingsbehov. Det er personalegruppen (PLF), der indhenter den faglige viden, forfølger en undren over det eksisterende læringsmiljø og afprøver en ny praksis. Metoden er således kendetegnet ved, at medarbejderne selv med udgangspunkt i deres daglige praksis afgør, hvad de har brug for at lære.

Modellen, som beskriver aktionslæring i pædagogisk praksis, skal give mulighed for, at vi kan arbejde systematisk og enkelt med den pædagogiske dokumentation og samtidig styrke vores arbejde med kerneopgaven. Modellen består af 9 faser:

1. **Undring** - Hvad undrer vi os over i den daglige praksis og på baggrund af det, hvorfor og hvad vil vi så gerne forandre eller fokusere på?
2. **Viden** - Hvilken viden findes om dette tema, eller hvad ved vi allerede om dette tema, og hvilken viden kan vi dermed inddrage?
3. **Mål** - På baggrund af undren og vidensundersøgelse opstilles konkrete mål for arbejdet med temaet.
4. **Planlægning** - Der udarbejdes en realistisk plan hvor det indgår, hvilke aktioner og ændringstiltag vi vil gennemføre, hvordan vi vil gøre det, og hvilke dokumentationsmetoder vi vil anvende.
5. **Aktion** - Gennemførelse af den/de planlagte aktion(er).
6. **Iagttagelse** - Aktionerne dokumenteres med de udvalgte dokumentationsmetoder.
7. **Samtale** - Der afholdes samtaler omkring iagttagelserne i relation til målene. Hvilken ny læring er skabt under gennemførelsen af aktionerne?
8. **Evaluering** - Der evalueres i forhold til målene i punkt 3. Det gøres ved at evaluere de enkelte mål og herefter sammenfatte til en samlet vurdering.
9. **Implementering** - Hvordan har vi justeret vores praksis i forhold til den nye læring og hvad vil vi fortsat arbejde med og implementere i praksis?

(Krogh & Smidt, 2014)

